

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 07, 2019

Nummer 7, 2019

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:1024](#) 19-03-2019

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:990](#) 14-03-2019

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2019:807](#) 19-02-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:10065](#) 20-11-2018

Rechtbank

[Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2019:2073](#) 19-03-2019

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2019:1029](#) 13-03-2019

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:1767](#) 06-03-2019

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2019:1098](#) 11-01-2019

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2018:6631](#) 30-11-2018

RECHTSPRAAK

Geschillen bij verdeling nalatenschap omtrent voortzetting agrarisch bedrijf.

Vijf kinderen zijn gerechtigd tot moeders nalatenschap. Kind X dreef met moeder een landbouwbedrijf in maatschapsverband. Na moeders overlijden heeft X het bedrijf van de maatschap feitelijk gecontinueerd. De kinderen komen niet tot overeenstemming over de verdeling van de nalatenschap en vorderen over en weer verdeling door de rechter.

In deze tussenuitspraak legt de rechtbank het maatschapscontract uit. Volgens de rechtbank zijn moeder en X voor bepaalde percelen overeengekomen dat X een overnamerecht heeft tegen de waarde in verpachte staat. De vraag of de agrarische waarde nog een rol speelt, beantwoordt de rechtbank ontkennend. Het gaat hier om een in familieverband uitgeoefend agrarisch bedrijf, waarbij de rechtsbetrekkingen tussen de deelgenoten worden beheerst door de maatstaven van redelijkheid en billijkheid en partijen voortzetting van het bedrijf beoogden. In het algemeen rechtvaardigt dit overname tegen de agrarische waarde (vgl. HR 13 februari 2004, ECLI:NL:HR:2004:AN8172). In dit geval hebben partijen gekozen voor de waarde in verpachte staat en is het belang van de erfgenamen niet verder ondergeschikt gemaakt aan het belang van X bij voortzetting.

Een andere vraag is of X de winst na moeders overlijden moet delen met de andere erfgenamen. Volgens de rechtbank is dit niet het geval. X heeft het bedrijf feitelijk gecontinueerd. Gesprekken over een gezamenlijke voortzetting zijn op niets uitgelopen. Achteraf gezien heeft X het bedrijf voor eigen rekening en risico voortgezet vanaf moeders overlijden. Over deze periode hoeft X geen winst af te rekenen en geen rekening en verantwoording af te leggen over het beheer.

X heeft ook een sterker recht op toedeling van landbouwgrond die in het maatschapscontract van zijn overnamerecht is uitgezonderd. X's belang om het bedrijf van de maatschap te continueren met gebruikmaking van hetzelfde areaal als voorheen, weegt zwaarder dan het niet nader geconcretiseerde belang van een ander kind of diens echtgenoot bij uitbreiding van diens agrarisch bedrijf. Bovendien noopt ook het algemeen belang tot het zo veel mogelijk bijhouden van een boerderij met landerijen. De overige partijen hebben slechts een

financieel belang voorop gesteld, wat op zichzelf van onvoldoende gewicht is om tot een andere vorm van toedeling te komen. Volgens de rechtbank moet deze toedeling tegen de waarde in onverpachte staat plaatsvinden.

De rechtbank beslist nog niet over het beroep van X op uitgestelde betaling ex artikel 4:5 BW, maar wacht daarvoor de taxaties en financieringsmogelijkheden van X af.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 13-03-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2019:1029

Zaaknummer: C/18/173775 / HA ZA 17-28

Rechters: M. Sanna

Wetsartikelen: 4:5 BW

RECHTSPRAAK

Geldlegaat ter grootte van legitieme portie. Geschillen over berekening.

Vader heeft in 2004 zijn levenspartner X tot enig erfgenaam en executeur benoemd en is in 2005 overleden. Aan zijn drie kinderen heeft vader geldsommen gelegateerd ter grootte van hun legitieme portie. Een van de kinderen en X verschillen van mening over de omvang van de nalatenschap en daarmee over de berekening van de geldlegaten.

Het kind wijst onder meer op de verkoop in 2004 van de woning van vader aan X onder voorbehoud van vruchtgebruik. Volgens het kind heeft X toen onrechtmatig gehandeld jegens de kinderen door de woning voor een te lage prijs te verwerven en is sprake van een 'benadelingshandeling'. Het hof ziet niet in hoe dit ertoe zou kunnen leiden dat de waarde van de woning in de nalatenschap zou moeten worden betrokken, zoals het kind stelt. Voor zover het kind bedoelt dat sprake is van een (materiële) gift aan X die meetelt voor de legitimaire massa (art. 4:65 BW, art. 4:66 BW, art. 4:67 BW), heeft het kind dit onvoldoende onderbouwd.

Voorts wijst het kind op een forse opname in contanten van vaders bankrekening in 2004 (247.000 euro). Volgens het kind is het onmogelijk dat dit bedrag geheel verteerd was toen vader in 2005 overleed. Dat X niet concreet kan aangeven waaraan het geld is besteed, roept wel vragen op, maar is volgens het hof onvoldoende om het kind voorshands in de bewijslevering (art. 150 Rv) dat het geld bij vaders overlijden nog (deels) aanwezig was, geslaagd te achten. Het hof laat het kind toe nader bewijs te leveren.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 19-03-2019

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2019:1024

Zaaknummer: 200.196.332_02

Rechters: I.B.N. Keizer, M.G.W.M. Stienissen en R.R.M. De Moor

Wetsartikelen: 4:65 BW, 4:66 BW en 4:67 BW

RECHTSPRAAK

Opheffing beslag onder legatarissen na discussie over geldigheid legaten. Erfgenamen hebben cruciale informatie achtergehouden.

Erflater overlijdt in 2017 ongehuwd en kinderloos. Hij heeft twee goede doelen tot erfgenamen benoemd en aan zijn burens onder meer zijn woning gelegateerd. Na afgifte van de legaten en doorverkoop van erflaters woning, ontstaat discussie over de wilsbekwaamheid van erflater bij het opstellen van zijn laatste testament en daarmee discussie over de geldigheid van de legaten. De goede doelen leggen conservatoir (derden)beslag op de woning van de burens en hun bankrekeningen. In de onderhavige procedure vorderen de burens met succes opheffing van het beslag.

De vordering waarvoor het beslag is gelegd, is gebaseerd op de veronderstelling dat het testament nietig is, althans vernietigbaar, wegens wilsonbekwaamheid. Cruciale verklaringen van de instrumenterend notaris en de huisarts die deze veronderstelling niet ondersteunen, hebben de goede doelen niet genoemd in hun beslagrekest. Door deze verklaringen weg te laten hebben de goede doelen hun verplichting geschonden om alle voor de beslissing van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid aan te voeren. Dit op zichzelf is al voldoende grond voor heffing van het beslag.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 19-03-2019

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2019:2073

Zaaknummer: C/13/662201 / KG ZA 19-174

Rechters: A.J. Beukenhorst

Wetsartikelen: 3:34 BW en 4:55 BW

RECHTSPRAAK

***Loon van niet-benoemde vereffenaar toch vereffeningskosten.
Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter 2008.***

Een nalatenschap valt in 2012 open en moet vanwege beneficiaire aanvaarding door de minderjarige erfgenaam wettelijk vereffend worden. De moeder van de minderjarige besteedt als wettelijk vertegenwoordiger van de minderjarige vereffenaar (art. 4:195 BW) de vereffening uit aan een kandidaat-notaris door middel van volmacht. De kandidaat-notaris verzoekt als gevolmachtigde aan de kantonrechter om opheffing van de vereffening en vaststelling van de vereffeningskosten, bestaande uit de vergoeding voor zijn werkzaamheden (art. 4:209 lid 2 BW). De kantonrechter heft de vereffening op en stelt de vereffeningskosten vast op nihil. Tegen deze nihilstelling stelt de kandidaat-notaris met succes hoger beroep in.

Volgens de Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter van 12 december 2017 vallen – anders dan volgens de versie uit 2008 – de kosten van werkzaamheden uitgevoerd door een gemachtigde van de erfgenamen/vereffenaars niet onder vereffeningskosten. Het loon van een door de rechtbank benoemde vereffenaar valt daar wel onder. De kandidaat-notaris is in dit geval niet tot vereffenaar benoemd. Echter, de vereffening is hier aangevangen in 2012. Op basis van de toen geldende handleiding (2008) mocht de kandidaat-notaris erop vertrouwen dat de kantonrechter zijn loon zou aanmerken als vereffeningskosten, wat ook gebruikelijk was in die tijd. Het grootste deel van de vereffeningswerkzaamheden is overigens verricht vóór de handleiding uit 2017. Onder deze bijzondere omstandigheden ziet het hof aanleiding de kosten voor de werkzaamheden van de gemachtigde als vereffeningskosten aan te merken.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 14-03-2019

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2019:990

Zaaknummer: 200.251.562_01

Rechters: S.M.A.M. Venhuizen, A.P. Zweers-van Vollenhoven en S.C.H. Molin

Wetsartikelen: 4:195 BW en 4:209 BW

RECHTSPRAAK

Opeisbare OBV-vordering en legitieme. Uitbetaling afgewezen wegens onaanvaardbaarheidsexceptie.

Moeder overlijdt in 2007. In haar testament heeft zij een ouderlijke boedelverdeling opgenomen (art. 4:1167 oud BW). Hierdoor krijgt vader schulden wegens overbedeling aan zijn kinderen. Vader overlijdt in 2017 en heeft dochter X onterfd. Voor dat deel heeft hij de kinderen van X tot erfgenamen benoemd. De erfgenamen van vader hebben zijn nalatenschap zuiver aanvaard.

X vordert van de erfgenamen van vader aflossing van haar opeisbaar geworden onderbedelingsvordering en betaling van haar legitieme portie in vaders nalatenschap. De erfgenamen kampen met een liquiditeitsprobleem. Een deel van vaders gelden zit vast in een door vader aan derden verstrekte geldlening, die pas in 2031 opeisbaar is. Overigens beschikken de erfgenamen ook niet over voldoende liquide middelen.

Volgens de rechtbank is geen sprake van misbruik van bevoegdheid door X. X heeft haar vorderingen niet gebaseerd op onjuiste feiten of omstandigheden (ECLI:NL:HR:2007:BA 3516 en ECLI:NL:HR:2012:BV 7828). X heeft de vorderingen evenmin enkel ingesteld om een ander te schaden.

Het toewijzen van de vorderingen is in dit geval echter naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar. Erflater heeft uitdrukkelijk oog gehad voor een gelijke verdeling van zijn nalatenschap over alle staken. X probeert zich in een betere positie dan de overige familieleden te plaatsen door haar moederlijk erfdeel en de legitieme portie zowel op het nalatenschapsvermogen als op de privévermogens van de erfgenamen te verhalen. Weliswaar wisten de erfgenamen, of hadden zij behoren te weten, dat X een opeisbare vordering op vader had en hadden zij vaders nalatenschap beneficiair kunnen aanvaarden en hun verhaalsaansprakelijkheid kunnen beperken (art. 4:184 lid 2 BW), maar dit staat een toetsing aan de redelijkheid en billijkheid niet in de weg. Het gaat volgens de rechtbank in deze zaak niet alleen om een rechtsverhouding tussen schuldeiser en erfgenamen, maar tevens om een familierechtelijke verhouding. De persoonlijke belangen van de erfgenamen – hun betalingsonmacht – staan er in dit geval aan in de weg dat X succesvol betaling kan verlangen.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 06-03-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:1767

Zaaknummer: C/10/557312/HA ZA 18-810

Rechters: G.A.F.M. Wouters

Wetsartikelen: 4:184 BW en 4:1167 oud BW

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Ontslagen executeur maakt notaris als opvolgend executeur verwijten.

Belastingadviseur X is als executeur(-afwikkelingsbewindvoerder) van een nalatenschap ontslagen. Een notaris is als opvolger aangewezen. X maakt de notaris tuchtrechtelijke verwijten.

Volgens het hof houden de gedragingen van een executeur voldoende verband met zijn hoedanigheid van notaris, zodat de notaris zich voor zijn handelen als executeur tuchtrechtelijk moet verantwoorden.

De notaris heeft niet tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld door van X als voormalig executeur rekening en verantwoording te verlangen.

Voorts is het aan de notaris als executeur om te beslissen wie de aangifte erfbelasting zal doen, omdat hij gehouden is tot deze aangifte (art. 72 lid 1 SW 1956). De notaris mocht X in dezen passeren.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 19-02-2019

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2019:807

Zaaknummer: 200.242.671/01 NOT

Rechters: J.H. Lieber, H.T. van der Meer en J.L.G.M. Mertens

Wetsartikelen: 72 SW 1956

RECHTSPRAAK

***Navorderingsaanslag schenkbelasting over Zwitserse bankrekening.
Tijdstip schenking van hand tot hand.***

X is enig kind van een in gemeenschap van goederen gehuwd echtpaar. Vader overlijdt in 1999. Moeder verwerpt zijn nalatenschap, zodat X enig erfgenaam is. In 2006 overlijdt moeder.

In 2014 doet X een inkeerverzoek met betrekking tot een Zwitserse bankrekening, die in 1999 op X's naam is gezet of geopend.

De inspecteur legt daarop een navorderingsaanslag schenkbelasting op voor het saldo van de bankrekening, stellende dat moeder in 1999 aan X geld heeft geschonken. Volgens X heeft haar vader het geld geschonken in 1998, waardoor de navorderingsaanslag te laat is opgelegd.

Volgens de rechtbank is in 1999 sprake geweest van een schenking van hand tot hand van moeder aan X (art. 7A:1724 oud BW, vgl. ECLI:NL:PHR:1978:AB9722 en ECLI:NL:HR:1990:ZC4405). X kon pas vanaf de opening of wijziging van de tenaamstelling van de Zwitserse bankrekening beschikken over het geld. X heeft niet aannemelijk gemaakt dat de schenking daarvoor heeft plaatsgevonden. De navorderingsaanslag blijft in stand.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 11-01-2019

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2019:1098

Zaaknummer: AWB - 18 _ 2204

Rechters: G.J. Ebbeling, D.M. Drok en A.J. van Doesum

Wetsartikelen: 7A:1724 oud BW

RECHTSPRAAK

***Bezitseis BOF geldt per onderneming, niet alleen voor
houdstermaatschappij.***

De ouders van X schenken X in 2014 alle aandelen in een houdstermaatschappij (A bv). A bv heeft deelnemingen in andere vennootschappen. Geconsolideerd gezien heeft A bv een materiële onderneming ten tijde van de schenking, de andere vennootschappen ook. X beroept zich op de successierechtelijke bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF). De vraag is of de bezitseis van vijf jaar (art. 35b SW 1956) ook toegepast moet worden op de deelnemingen van A bv. Volgens de rechtbank is dat het geval.

De tekst van de wet leidt tot het oordeel dat voor elke objectieve onderneming of een gedeelte daarvan de bezitseis afzonderlijk moet worden toegepast. Dat de activiteiten van de indirect gehouden belangen in elkaars verlengde liggen, doet hier niet aan af. Deze interpretatie acht de rechtbank in overeenstemming met doel en strekking van de wet. De wetgever beoogt met de bezitseis te voorkomen dat in het zicht van een schenking of overlijden eenvoudig belast vermogen kan worden omgezet in vrijgesteld ondernemingsvermogen. Aangezien voor twee indirecte aandelenbelangen niet is voldaan aan de bezitseis, kan de BOF daarop niet worden toegepast.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 30-11-2018

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2018:6631

Zaaknummer: AWB - 17 _ 677

Rechters: M.M. Dondorp-Loopstra, W.A.P. van Roij en I.J.F.A. van Vijfeijken

Wetsartikelen: 35d SW 1956

RECHTSPRAAK

Beloning meerderjarigenbewindvoerder. Extra werkzaamheden voor afwikkeling erfenis.

Het vermogen van X is onder bewind gesteld (art. 1:431 BW). X is met zijn broers gerechtigd in een nalatenschap. De meerderjarigenbewindvoerder van X verzoekt een vergoeding voor de extra werkzaamheden in het kader van de afwikkeling van de erfenis. Het betreft werkzaamheden rondom de verkoop van geërfde grond, zoals onderhandeling met andere erfgenamen, contact met de makelaar, rentmeester en levering bij de notaris. Volgens de rechtbank vallen deze werkzaamheden niet onder het in de Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren vermelde forfait. Alleen voor de verkoop van een woning is een extra forfaitaire beloning vastgesteld, voor de verkoop van andere registergoederen niet. Het hof oordeelt thans anders.

Hoewel de verkoop en levering van een stuk grond uit een erfenis niet geheel gelijk kan worden gesteld aan de verkoop van een woning, acht het hof het hier redelijk ook in dit geval de bewindvoerder een extra vergoeding toe te kennen van vier uren à € 65 per uur, exclusief omzetbelasting. De afwikkeling van de erfenis is een uitzonderlijke omstandigheid in de zin van artikel 3 lid 6 van de regeling, aldus het hof.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 20-11-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:10065

Zaaknummer: 200.247.671

Rechters: J.H. Lieber, C.J. Laurentius-Kooter en C.M. Schönhagen

Wetsartikelen: 1:431 BW